

nètica descoberta en *LleuresC*, 190 (n. 4), té aplicació ben coneguda. La o oberta s'estén avui fins al capdamunt de les valls pallareses, de Cardós, Ferrera, de la Ribagorçana (*flòs* ex. a Vilaller-Llesp; *flòs* pl. (1957), de l'Isàvena: «l'escarpí fa una *flò* amarilla» (em deien a Cercuran, 1965); i aquesta és la pronúncia no sols de Barcelona, sinó de l'Alguer, de Mallorca, i d'almenys la gran majoria del territori valencià; encara que Sanchis Guarner vagi posar el mot valencià com a cas d'o pròpiament tancada que tirava a oberta a causa de la posició final (*RFE* XXI, 120), Renat assegura que en valencià la ò oberta és general (*El Camí*, i-ix-34) i així pot ser, si bé no descarto que hi hagi allà alguna excepció.¹ En canvi tenim *flú* en ross., fins al Capcir (una *flú rúza*, *colliu la flú*, Formiguera, 1960); *fló* cap a l'Oest arriba fins al fons de les Guílleries (Querós, 1935) i per la costa fins a Canet de Mar (1931).

Anotem alguns noms de flors concretes recollits en l'ambient local i popular: a Cadaqués «la *flò dè lè bál-ka*, la de l'escardot, la *flòr dè kòrpu*» (< Corpus) semblant a una sempreviva (1964), però segons Serradell (*Sota Terra*) d'aquesta en diuen «flor de Sant Joan». *Flò d'escoba* la de la ginesta (Tavascan, 1934); *flor de neu* 'edelweiss', que serví d'envol a la fantasia del poeta per anomenar la golt heroïna de *Canigó*, està, en efecte, en ús, poc o molt, al llarg del Pirineu i fins a l'Alt Aragó (*flor de nieve*, sentit a la baixa vall de Panticosa, 1966).

És singular el metaplasme *la flòra*, *les flòres*, que sento a bastants llocs del Segre mitjà (Alinyà) i de la Ribagorçana (a Aneto, p. ex.), però també ho recordo d'altres valls pirinenques del NO? *AlcM* creu saber que s'havia dit a Cadaqués i Palafrugell (?), però en tot cas és abusiu citar com a prova d'antiguitat l'arbitrari pastitx dantesc d'Andreu Febrer.

En fi, arribant a terrenys més movedissos, ens és ben difícil de decidir si en certes expressions compostes tenim un homònim o un ús figurat de FLOREM. *Flors*, aplicada a la menstruació (potser fóra més just parlar del menstru, o del menstru menorràgic) [Belv., com a ant.], és una expressió internacional, que, a la nostra terra, és més viva en aranès (*es flús*) que enlloc. És dubtós si es tracta de FLORES o de FLUORES pròpiament 'fluix, els fluixos'. Una expressió com *flors blanques* [«fluix blanc, malaltia en algunes dones, *fluor albus*», Lab. 1839] sembla bona prova de FLUORES, i és també fr. *fleurs blanches*; tanmateix, Spitzer,³ en una extensa nota d'*ASNSL* XXXIX, 89-94, arriba amb raó a la conclusió «non liquet» (i'adhuc «non liquebit»).

D'una banda, emprat amb aquest sentit ja apareix *flor* en baix llatí a Escòcia, a la primera meitat S. XIII; fr. *fleur* [S. XIV], cast. [1495, Nebrija], roms., it., en llur forma respectiva de FLOREM, angl. i al. amb el mot corresponent, albanès *lule*, letó, serbocroat, i fins entre els cafrés i en el llenguatge dels Nayecs del Malabar. I verament se li pot trobar explicacions semàntiques, sigui perquè la noia que entra en la pubertat es compara a una flor, o perquè s'hi compara la sang

vermella, o perquè el menstru és com una flor presagi d'un fruit: el nen. I tanmateix tot admet rèplica perquè no és pas evident que aquestes idees no hi hagin estat suggerides per l'etimologia popular, i que aquestes no hagi provocat les traduccions o calcs, com el germànic *blo-* o l'alb. *lule*.

DERIV.: *Pasta+flora* formació adjectival per a uns dolços de blana consistència (que jo mateix havia sentit anomenar en les confiteries de Bna. alguns decennis enrere, anàlegs però distints de la pasta fullada). «En Sol, En Colomines, En Lluch: gent de *pasta-flora*. Ja ho diu l'Unamuno: els catalans són flaccids, tot gelatina», escrivia, amb irònica, atiadora cita, l'editorialista [Coromines] del «Poble Català», 16-vr-1910.

Flora 'conjunt de les espècies vegetals d'un país' (Fontserè, *CiFiNat.*, 1911-32, gloss.; 'obres que en tracten', Lab. 1864), no ve directament de *flor* sinó del nom de la deessa *Flora*, símbol de la naturalesa vegetal. *Flòrula*.

Floració [Lab. 1888]; «ix d'aquí la més bella floració d'esperit que conegui la història humana», Xènius; Josep Pla, *Co. Vistes. Florada* [Lab. 1839], viu especialment a l'extrem Sud (*Canyissas*, 14, cita en *manyaco*) i bisbat de Girona («t'ha sortit una bona ~ de penellons aquest any», em deia la Mare; «esplet, abundància, collita», Llagostera, sentit pel P. Serra, *AORBB* v, 233); *floradissa*. *Florat*, -ada, ross.: 'roig de cara, acolorit, gras', Saisset (*Catal. del Ross.*, 251); «de sots era *florada* de flames de foc» (*VidesR*, 240v1), potser 'cobert', o bé 'consumit', car tradueix «--- flammâ intus tota confecta ---», però més aviat cal sospitar que sigui la lliçó *folrada* del ms. B la correcta. *Floraina* men., cf. cast. germanesc *floraina*, *DCEC*. *Floraire* [Lab. 1839; *DAG.*] *Floral* [Lab. 1864]; *floralesc* [c. 1890, revista «L'Avenc»]. *Floràlia*. *Floranda*. *Florassa*. *Floratge*. **Floratxó* «flor gran en los texits de mal gust, *floripondio*» [Lab. 1839].

Florejar [1398, Turmeda]; «may no viu / d'arbres tan gentil clausura; / sots los arbres són les flors, / qui florint *florejaven*, / gitant llurs flagrans odors» (*Divis.*, *NCl.* x, 107.16); «*florejear* la veu: vibrissare vocem», OPou (*TbPu.*, 170); «és petita dita iglésia, y pocs sos comunitaris, ab lo Sr. Rector; no molt clara, y les parets inferiors *florejades* y part ja descrostades» (Maldà, *Excursions*, p. 18), 'pintat de flors?', 'cobert de floridura?'; 'vorejar, estar a frec de': «ho pague a 700 o 800, i *floréze* a 600» 'en paga, com a mitjana' (parlant de tractants de fusta boscana, Espot (1967); «la Ribera *fluróžáb* el pont» 'li passava a frec quan hi va haver la riuada', Talteüll (Corberes, 1960); 'tallar uns quants arbres en un bosc, ací i allà' («aquests pins s'haurien de *fluróžáb*», en el Maresme (Dosiuri, 1955)), i veg. *CostManc.* I, s. v.; mall. 'escumejar, alçar grans onades escumejants': «s'horitzó encara està carregat, i la mar, lluny, *floretja* fort: de vegades hi ha rompens tan fortes que casi sembla que sien una vela llunyana», Arx. Lluís Salvador (p. 134); 'llegir ací i allà, fullejar': «he vist lo que han dit els filòlegs --- de més talla --- *floratgi* també la *Crònica* de Nithard --- però llavó no hi havia pogut enfondir com